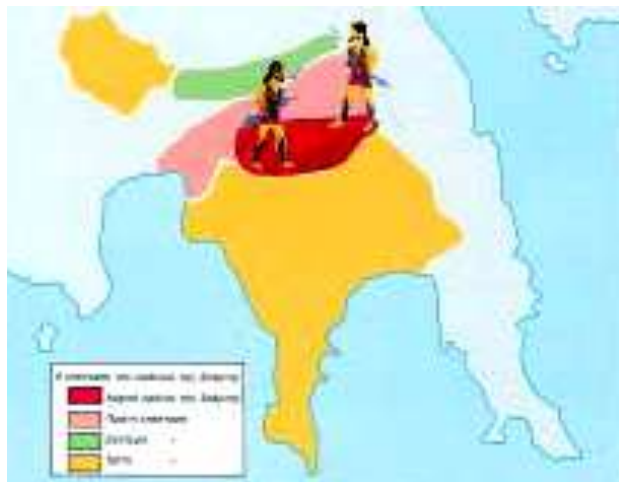

3. Η Σπάρτη

Μπακάλης Κώστας
history-logotexnia.blogspot.com

Α. Συγκρότηση κράτους

Δωριείς
καταλαμβάνουν τη
Λακωνική και
ιδρύουν κράτος
ισχυρό με κέντρο τη
Σπάρτη.

Υποτάσσουν έπειτα
από μακροχρόνιους
πολέμους τους
Μεσσήνιους.

Ισχυρός αντίπαλος
υπήρξε και το
Άργος.

Επέκταση

Αρχικό κράτος

Πρώτη επέκταση

Δεύτερη

τρίτη

**Το κράτος
της Σπάρτης
μεγαλώνει**

Μετά τους πολέμους η ζωή άλλαξε. Το εμπόριο με τις άλλες περιοχές σταμάτησε και οι σχέσεις περιορίστηκαν. Σιγά σιγά η Σπάρτη κλείστηκε στον εαυτό της και πήρε τη

**μορφή
στρατοπέδου**

Β. κοινωνικές τάξεις

Σπαρτιάτες:

- μοιράστηκαν τη **γη**,
- ασχολήθηκαν με τα **πολιτικά πράγματα** και την **πολεμική τέχνη**,
- είχαν **πλήρη δικαιώματα**, ο αριθμός τους δεν ξεπέρασε ποτέ τις **10.000**.

Περίοικοι:

- ασχολήθηκαν με το **εμπόριο**, κατοικούσαν σε οικισμούς **γύρω** από τη Σπάρτη,
- **ακολουθούσαν** τους Σπαρτιάτες στον πόλεμο,
- **δεν** είχαν πολιτικά δικαιώματα.

Είλωτες

- ήταν οι **παλιοί** κάτοικοι που έγιναν **δούλοι**,
- καλλιεργούσαν τη γη των Σπαρτιατών – ιδιοκτητών, στους οποίους **έδιναν μέρος** της **παραγωγής**.

Σπαρτιάτες

Περίοικοι

Είλωτες

◀ Αγγείο από τη Λακωνία που απεικονίζει το ζύγισμα προϊόντων μπροστά στο βασιλιά Αρκεσίλαο, 560 π. Χ. Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας.

ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ

- Μπορούσαν να ζουν χωρίς να εργάζονται.
- Τα απαραίτητα τα παρείχαν οι Είλωτες.
- Πολιτική – Πολεμικές Τέχνες η ενασχόλησή τους.

ΠΕΡΙΟΙΚΟΙ

- Όσοι από τους Δωριείς δεν κατοικούσαν στην Σπάρτη, αλλά έμεναν σε μικρές αγροτικές πόλεις.
- Χωρίς πολιτικά δικαιώματα – μικρογαιοκτήμονες.

ΕΙΛΩΤΕΣ

- Ο μεγάλος αριθμός των Ειλώτων υπήρξε ο εν δυνάμει εχθρός των Σπαρτιατών.
- Ο φόβος μιας επανάστασης υπαρκτός.

■ Λακεδαιμόνιος Περίοικος (5^{ος} αι. π.Χ.)

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των
ειλώτων και των δούλων στις περισσότερες
ελληνικές πόλεις. Γενικά ένας δούλος ήταν
ιδιοκτησία του κυρίου του, ενώ αντίθετα ο είλωτας
ανήκε στο κράτος των Σπαρτιατών. Είχε δηλαδή
παραχωρηθεί από το κράτος σε κάποιον πολίτη, ο
οποίος όμως δεν είχε το δικαίωμα να τον διαθέσει,
όπως ο ίδιος επιθυμούσε. Επίσης, σε άλλες περιοχές
οι δούλοι συχνά μπορούσαν να αποκτήσουν την
ελευθερία τους. Αντίθετα, στη Σπάρτη ένας είλωτας
δεν ήταν δυνατό να απελευθερωθεί, παρά μόνο σε
εξαιρετικές περιπτώσεις. Με αυτόν τον τρόπο ήταν
πιο ελεύθερος, αλλά ταυτόχρονα και πιο
περιορισμένος από τους δούλους της υπόλοιπης
Ελλάδας

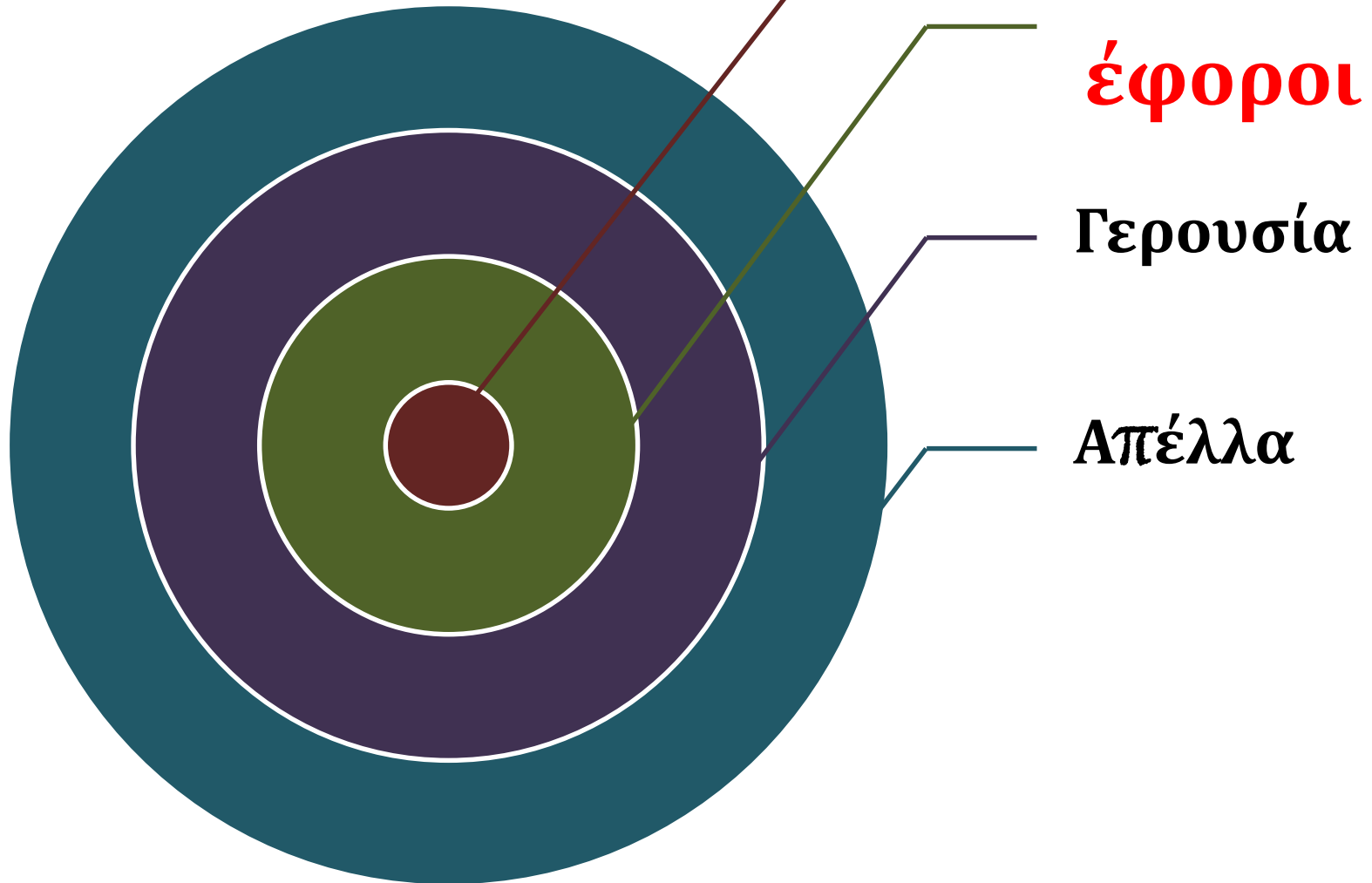
(Θουκυδίδης, *Ιστοριών* 1.101.7-9)

«Δουλεύει σαν
είλωτας».

Τι σημαίνει η φράση
αυτή που και
σήμερα ακούμε να
λέγεται;

Γ. Πολιτειακοί θεσμοί

ΔΥΟ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

- στρατιωτικοί και θρησκευτικοί ηγέτες.

ΠΕΝΤΕ ΕΦΟΡΟΙ

- Ασκούσαν την **πραγματική εξουσία** στην πόλη.
- Ήταν υπεύθυνοι για την **άμυνα** και τις **εξωτερικές σχέσεις**

ΓΕΡΟΥΣΙΑ

- Αποτελούνταν από **28** άτομα άνω των **60** ετών. Ήταν το παλιό συμβούλιο των γερόντων.
- Τα μέλη της ήταν συνήθως αρχηγοί των μεγάλων οικογενειών της πόλης.
- Προετοίμαζε τα θέματα που υποβάλλονταν για έγκριση στην Απέλλα.

ΑΠΕΛΛΑ

- Ήταν **λαϊκή συνέλευση**, στην οποία αποφάσεις λαμβάνονταν **δια βοής**. Συμμετείχαν Σπαρτιάτες άνω των **30** ετών.

Δ. Αγωγή των νέων

Τη φροντίδα και
αγωγή των
παιδιών μετά τα
επτά τους έτη
αναλάμβανε η
πόλη.

Ζούσαν ομαδικά
σε σκληρές
συνθήκες και
κακουχίες.

Διδάσκονταν
ανάγνωση,
γραφή,
μουσική και
χορό.

✓ Τα κορίτσια:

Εκπαιδεύονταν
όπως και τα αγόρια.

Συμμετείχαν
ελεύθερα σε
εκδηλώσεις της
πόλης.

Έπρεπε να
αποκτήσουν δυνατό
πνεύμα και να
διαπλάσουν ηθικό
χαρακτήρα με στόχο
να γίνουν **καλές**
μητέρες.

- Ποιος ήταν ο σκοπός της αγωγής των αγοριών και των κοριτσιών στη Σπάρτη; Πως συνδέεται ο σκοπός αυτός με το χαρακτήρα του σπαρτιατικού κράτους;

Τι απάντησε η Γοργώ

Αλλά και τα σώματα των γυναικών έπρεπε να καταπονηθούν με το τρέξιμο, την πάλη, τη ρίψη δίσκων και ακοντίων, έτσι που να γεννιούνται παιδιά από γερά σώματα... Λένε μάλιστα ότι η Γοργώ, η γυναίκα του Λεωνίδα, όταν κάποια ξένη της είπε: «Μονάχα στη Σπάρτη εσείς οι γυναίκες εξουσιάζετε τους άνδρες», εκείνη της απάντησε: «Γιατί εμείς γεννάμε άνδρες».

Πλούταρχος, Λυκούργος, 14

Ε. Γενικά γνωρίσματα

- ◆ Η Σπάρτη όπως συγκροτήθηκε στην αρχή με τους νόμους του

Λυκούργου (κατά την παράδοση), έτσι και παρέμεινε. Επικρατούσε σχεδόν ακινησία.

- ◆ Κύρια γνωρίσματα των Σπαρτιατών: **ανδρεία, υπερηφάνεια, φιλοπατρία.**
- ◆ Η Σπάρτη ήταν **ατείχιστη.**

▪ Ποιες αξίες υπηρετούσαν οι Σπαρτιάτες;

Έτοιμοι για τη Μάχη

Να σχολιάσετε το παράθεμα:

- Εμπρός, παιδιά, πατέρων πολιτών της ηρωικής Σπάρτης, προβάλετε την ασπίδα με το αριστερό χέρι, κρατήστε το δόρυ θαρραλέα, χωρίς να υπολογίζετε τη ζωή σας. Δεν είναι πατροπαράδοτο στη Σπάρτη.

Τυρταίος

■ Τι ήταν ο Λακωνισμός;

Να σχολιαστεί το παράθεμα:

Οι Σπαρτιάτες μάθαιναν τα παιδιά τους να αποφεύγουν τη φλυαρία και να μιλούν σύντομα και περιεκτικά. Η διατύπωση μιας φράσης με λίγες λέξεις και έξυπνο περιεχόμενο ονομάστηκε λακωνισμός. Αλλά και ο ίδιος ο Λυκούργος μιλούσε βραχυλογικά και αποφθεγματικά. Βγάζουμε αυτό το συμπέρασμα με βάση τα λόγια του που έχουν σωθεί. Κάποτε σε κάποιον που τον ρώτησε γιατί όρισε να γίνονται τόσο μικρές και φθηνές θυσίες είπε: «Για να μην πάψουμε ποτέ να τιμάμε τον θεό». Λένε μάλιστα ότι, όταν οι συμπολίτες του τον ρώτησαν: «Πώς θα μπορούσαμε να αποκρούσουμε μια εχθρική έφοδο;» είπε: «Αν μένετε φτωχοί κι αν δεν επιθυμείτε ο ένας να είναι ανώτερος από τον άλλο».

Πλούταρχος, Λυκούργος, 19

▪Τι σημαίνει και πώς εξηγείται η φράση «περνάμε σπαρτιατικά;»

Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΣΠΑΡΤΗ

Η Σπάρτη λοιπόν ήταν ένα στρατόπεδο, όπου ύψιστο αντικειμενικό σκοπό της ζωής του είχε ο καθένας, να είναι σε κάθε στιγμή έτοιμος να πολεμήσει με τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα για την πόλη του. Ο σκοπός κάθε νόμου, ο έσχατος λόγος όλου του συστήματος κοινωνικής διατάξεως ήταν να διαμορφώσει καλούς στρατιώτες. Η χλιδή στην ιδιωτική ζωή απαγορευόταν αυστηρά. Η σπαρτιατική λιτότητα έμεινε παροιμιώδης. Ο επιμέρους άνθρωπος, απορροφημένος ολότελα μέσα στο κράτος, δεν είχε καθόλου ατομική ζωή. Δεν είχε να λύσει προβλήματα της δικής του ανθρώπινης υπάρξεως. Η Σπάρτη δεν ήταν ένας τόπος για διανοούμενους ή φίλους της θεωρίας. Το χρέος όλο του ανθρώπου και το υπέρτατο ιδεώδες της ζωής του Σπαρτιάτη περιέχονταν μέσα στους νόμους της πόλης του.

Bury Russel Meiggs, Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας,
εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα, 1978, σ, 149

- Ποιοι από αυτούς μπορούν να πάρουν μέρος στην Απέλλα και στη Γερουσία και ποιοι όχι; Εξηγήστε σε κάθε περίπτωση τους λόγους. Πηγή: Λίγη Ακόμη Ιστορία

Ευρυβιάδης, 24 ετών, έχει χωράφια.

Λυκούργος, 42 ετών, έχει χωράφια.

Αλκίνοος, 38 ετών, δεν έχει χωράφια.

Εύβουλος, 68 ετών, δεν έχει χωράφια.

Θέογνις, 50 ετών, μεσσήνιος.

Αγαθοκλής, 61 ετών, έχει χωράφια.